

Statsminister
Gro Harlem Brundtland

Akershus Arbeiderparti
Follo, 14. januar 1992

NORGE I ET NYTT EUROPA

Partifeller,

De store utfordringene vi står overfor både som nasjon og som parti handler om demokrati og styring i en ny internasjonal virkelighet. Vårt samfunn vil stå overfor løpende veivalg på hele 1990-tallet.

Vi står overfor viktige veivalg i vårt eget land, i Norden og i Europa. 90-årenes politiske debatt handler om hvordan vi som et lite land skal greie å sikre en trygg fremtid for oss selv og kommende generasjoner. Intet mindre enn det er det vi setter på dagsorden.

Partirådslaget "Norge i et nytt Europa" engasjerer nå tusenvis av partimedlemmer til en debatt om hva slags samfunn vi vil ha, hva slags kurs vi velger for å få gjennomslag for våre verdier. Vi søker mot de svar sosialdemokratiet skal gi på de utfordringene som folk møter i sin egen hverdag. Vi vet at vi ikke kan rive den norske hverdagen løs fra omverden. Arbeiderpartiet har alltid sett sammenhengen mellom nasjonal identitet og internasjonalt samarbeid.

Sosialdemokrati betyr vilje til forandring. Men da må vi ha viljen og evnen til å stille de rette spørsmålene. Ikke fordi verdiene våre forandrer seg - men fordi samfunnet rundt oss forandrer seg.

Våre grunnleggende verdier har alltid vært Frihet, Likhet og Solidaritet. Derfor må vi spørre: Hvordan skal vi sørge for at disse verdiene får gjennomslag også i fremtiden? Hvordan kan vi sikre et samfunn med en bærekraftig utvikling som har en sunn økonomi og hvor alle er i arbeid? Der barnas behov og oppvekstvilkår blir godt ivaretatt og som har omsorg og omtanke for syke, uføre og eldre? Hvordan deltar vi best i aktivt samspill mellom land for å fremme fred og sikkerhet i verden?

Dette er en debatt som går dypere enn å si et enkelt ja eller nei til EF. Arbeiderpartiet har et særlig ansvar for denne debatten. Partier som har hatt svarene klare i mange år lar seg knapt påvirke av at vi går inn i en ny tid, med sterke endringer i hele vår verdensdel. Disse partiene plasserer seg til kamp på hver sin ytterkant av den store søkende, tenkende og spørrende gruppen.

Vi skal føre en demokratisk debatt der flest mulig kan føle seg hjemme. Den skal være med på å gi svar på de spørsmål som mange mennesker stiller seg. Dette gjelder våre verdier og

ønsker for fremtiden. Det gjelder den legitime tvil og tro.

Vi har forlatt etterkrigstidens Europa. Det skal noe til å følge med når vante forestillinger om venner og motstandere forandres så raskt. For bare to år siden ville vi sett rart på dem som sa at Tsjekkoslovakia, Ungarn og Polen mest av alt ønsket å bli medlem av EF. Vi ville ikke trodd dem som sa at Russland vile erklære seg selvstendig og ønske medlemskap i NATO.

Fremtiden kan virke uoversiktlig sammenliknet med de stabile tiårene etter krigen. Men da skal vi huske på at fremtiden på slutten av 1940-tallet kan ha virket enda mer uoversiktlig enn i dag. Grunnlaget for den frihet vi har opplevet i Vest-Europa ble lagt av de som hadde mot, klarsyn og handlekraft i de årene.

Haakon Lie skriver i sine memoarer om det store drama de opplevet dengang. "De prøvde å se inn i en ukjent framtid; de forsøkte å bedømme en komplisert utvikling; de måtte vurdere risiko, men også muligheter; de var på søk for å finne den rette veien. () Hvor gjerne skulle jeg ikke ha sett at både engstelsen og motet hos dem hadde kommet bedre fram!", skriver Haakon Lie.

Også vi må ha mot. Som et ansvarlig parti vet Arbeiderpartiet at det ikke finnes enkle standard svar, at det ikke nytter å ønske seg til resultater. Selvsagt kan det være fristende å velge en kortsiktig strategi for å høste partipolitisk gevinst. Dessverre ser vi altfor mange eksempler på dette i dag. Men vi kan ikke ønske oss tilbake til fortiden ved å si nei til alt som er nytt. Arbeiderpartiet har aldri - og vil aldri - hoppe fra ansvaret - selv om det er tyngende. Derfor satte også vår regjering Europa-spørsmålet på dagsorden i 1987 med den første Stortingsmelding om vårt forhold til Europa siden 1972.

Europa var i forandring. Vi så de første tegnene til politisk forandring i Sovjetunionen og Øst-Europa. I Vest-Europa bygget EF-landene ut det politiske samarbeidet og samlet seg om å lage et indre marked med felles spilleregler innen 1.1.93. Senere skjøt utviklingen fart i enda sterkere retning av samling i Vest, og oppløsning i Øst.

***

Tankegangen bak det vest-europeiske samarbeidet er i grunnen enkel. På stadig flere områder er vi i samme båt, det enkelte lands interesser faller sammen med felles-interessene. Da må landene samarbeide tettere og mer forpliktende, for ikke å havne i felles avmakt.

For Norge var den første utfordringen å finne et svar på utfordringene fra det indre marked. Derfor satte vi i gang arbeidet som ledet frem til EØS-avtalen. Hvorfor er så denne avtalen er så viktig for Norge?

Utgangspunktet for oss er at få land i dag er nærmere knyttet til det øvrige Europa enn Norge. Politisk og økonomisk isolasjon har aldri vært et alternativ for oss. Jeg vil gå så langt som til å si at åpenheten mot Europa har vært en forutsetning for de velferdsordninger vi har kjempet frem. Kjøp norsk, sier vi. Det er viktig. Men like viktig er det å selge norsk. Mange norske arbeidsplasser, ikke minst i distriktene, er avhengig av å selge produktene sine til andre land. Det norske velferdssamfunnet avhenger av hva vi skaper av verdier og hvordan vi selv velger å fordele dem. Vi selger halvparten av hva vi produserer til utlandet, og vi kjøper halvparten av hva vi forbruker fra andre land. Nesten 80% av all vår eksport går til det vi kan kalle EØS-området, de 18 andre EFTA- og EF-landene.

Vi vet at omsorg for en stor del må tilbys gjennom den offentlige sektor og at alt dette koster penger. Skal vi kunne betale for dette, ja da må verdiene skapes. Dette perspektivet må vi ikke miste av syne, selv om det kan være vanskelig å stå i mot når andre partier fra hvert sitt ståsted roper på mer-mer, som om vi hadde en bunnløs kiste å øse av.

Når SV og Sp i dag går mot alt som heter EØS og EF, kan det være nyttig å minnes hva alle partier på Stortinget kunne enes om i 1989. Dengang var også SV og Sp enige om at Norge måtte oppnå full deltakelse for norske bedrifter i EFs indre marked. Og for å få dette til var det avgjørende å få felles konkurranseregler i alle landene.

Når Norge spiller fotball mot Italia på bortebane, forstår alle at det er en fordel at vi er enige om spillereglene. Slik er det også med våre bedrifter. De spiller på bortebane hver eneste dag. Nå opplever de ofte å bli utsatt for anklager om urent spill, anklager om at de dumper prisene - og andre land setter i verk straffetiltak.

Når vi gjennom EØS-avtalen blir enige om spillereglene, vil vi unngå denne type problemer. Vi har fått en avtale som sikrer at reglene følges likt av alle! Den sikkerheten er helt avgjørende for et lite land som vårt.

Det virkelig nye ville vært om vi skulle si; nei, vi vil ikke delta i dette, vi vil ikke være med på å utvikle et nytt samarbeidsmønster i Europa - som det eneste vest-europeiske landet vil vi helst holde oss for oss selv!

Det ville være et dramatisk valg. For vi skal huske på at alle de spørsmålene vi ønsker å løse gjennom denne avtalen - det er utfordringer som alle land i Vest-Europa møter. Det er ikke slik at våre bedrifter slipper å konkurrere på europeiske markeder - at vi slipper å delta i forskning og utvikling eller at vi kan stenge miljøproblemene ute bare vi sier nei til EØS. Tvert i mot - de økonomiske og teknologiske utfordringene vi møter - de møter vi uansett hvilken samarbeidsform vi velger å ha med EF og de andre EFTA-landene, ja de ville blitt enda større om vi skulle bli stående alene.

I Arbeiderbladet på lørdag viser Randi Nordberg - partimedlem og styremedlem av Småbrukarlaget - til at jeg skal ha rettet generell kritikk mot alle EØS-mostanderne i en oppsummering av debatten på kartellkonferansen på Gol i november. Nei, jeg kritiserer ikke den jevne mann og kvinne som søker å orientere seg og ta stilling. Hele det debattopplegget vi har lagt opp i partiet viser hvor stor vekt vi legger på at alle kan komme frem med sine syn.

Det jeg kritiserer er det saklige innholdet i flere av de utspillene som er kommet fra "Nei til EF" og fra ledende hold i andre partier - utspill som gir inntrykk av at vi kan klare oss helt uten samarbeid med resten av Europa. Når slike utsagn kommer fra folk som vet at virkeligheten er anderledes, ja da må vi ha lov til å si ifra.

Fra enkelte hold påstås det f.eks. at EØS-avtalen vil rasere distrikts-Norge. Men det er jo helt galt; vi må ikke glemme at de fleste eksportbedriftene befinner seg nettopp i distriktene, og at mange av dem trues i dag av svake spilleregler i verdenshandelen.

I debatten her hjemme er det noen som prøver å si at EØS og EF-medlemskap går ut på det samme. Men det er helt feil, det handler om to helt ulike former for samarbeid. EØS er det vi kaller en folkerettslig avtale der landene tar avgjørelser ved enstemmighet. I EF har deler av samarbeidet en overnasjonal karakter der landene ofte tar avgjørelser ved flertall. I EØS-avtalen er en felles landbrukspolitikk og en felles fiskeripolitikk holdt utenfor. Harmonisering av skatte- og avgiftspolitikk er heller ikke tatt med. Samarbeid på områder som utenriks- og sikkerhetspolitikk - som nå blir en viktigere del av EF-samarbeidet, omfattes heller ikke av EØS. La oss ha disse viktige forskjellene klart for oss i debatten.

Vi hører ellers at noen som mener deltakelse i det indre marked er å overlate styringen til markedskreftenes frie spill. Men er det sant? Det ville ha vært sant dersom de europeiske nabolandene våre hadde hatt et fritt marked - uten regler, styring, velferd og kontroll. Men slik er det jo ikke! Vi vil selv bestemme hvordan vi fordeler, hvilke ambisjoner vi setter for vår distriktspolitikk, vår miljøpolitikk og vår velferdspolitikk. Her er det fortsatt våre valg og verdier som avgjør. Det er ikke noe i EØS-avtalen som hindrer oss i dette.

EØS-avtalen setter rammer for markedskreftene. Det er vi godt kjent med i Norge. Som i Norden og i andre europeiske land har vi et system som bygger på at markedet fungerer innen rammer trukket opp gjennom demokratiske beslutninger. Varer, tjenester, kapital og personer skal kunne virke sammen og skape verdier, innen rammen av de regler som er fastlagt.

Vi ser jo at det ikke er nok bare å ha regler i hvert enkelt land når varer, tjenester og kapital beveger seg på tvers av landegrensene. Med EØS-avtalen kommer vi for første gang med i

den vest-europeiske regelutviklingen, vi kommer inn i politiske fora der landene sammen definerer utfordringer og finner svar.

I dag har vi frihandelsavtalen med EF av 1973. Den hadde ett mål; å sikre fri handel med industrivarer. Men dagens handels-samarbeide i Europa går så mye lenger! Nå er det handel med tjenester som er den viktigste vekstfaktoren i verdensøkonomien. Frihandelsavtalen har ingen bestemmelser om dette. Kapitalen beveger seg over landegrensene, men heller ikke det dekker dagens avtale. De siste årene har samarbeidet utviklet seg videre på områder som miljø, utdanning, forskning og sosiale spørsmål. Ingen ting av dette kommer vi med i gjennom avtalen fra 70-årene. Derfor trenger vi en avtale som er tilpasset 90-årenes behov. Den avtalen har vi fått med EØS-avtalen.

Dere husker kanskje at noen forskere i fjor høst påstod at 15.000 arbeidsplasser ville gå tapt i industrien som følge av en slik avtale. Her må vi være på vakt. De samme forskerne har ikke sett på hvor mange arbeidsplasser vi kan skape dersom vi utnytter mulighetene. De har heller ikke sett på hvor mange arbeidsplasser vi vil miste om vi som det eneste land i Vest-Europa ikke får noen avtale.

Det er nemlig ikke uten interesse. For hva har skjedd de siste årene? Vi har mistet 100.000 arbeidsplasser i industrien de siste ti årene, 50.000 de siste fire år og 13.000 bare i fjor. Alt dette har skjedd utenfor EØS. I tillegg til store omstillinger i norsk industri er én viktig grunn til denne utviklingen den usikkerhet som har hersket i forhold til markedene utenfor vårt land. Usikkerhet er den verste trussel mot investeringer, nyskapning og nye arbeidsplasser. I dag investerer de nordiske land langt mer i utlandet enn utlendinger hos oss. I 1989-90 investerte nordmenn for 52 milliarder kroner i utlandet, mens utlendinger investerte for 29 milliarder hos oss.

I disse dager er det stor oppmerksomhet om GATT-forhandlingene. GATT er den internasjonale avtale som sikrer landene like rettigheter i verdenshandelen. Avtalen har sørget for at ingen av de over 100 landene i GATT kan gi fordeler til noen land, men ikke til andre. GATT tillater bare to typer forskjellsbehandling landene i mellom - det som skjer innen rammen av frihandelsavtaler som EFTA eller tollunion som EF.

Likhet for loven har alltid vært en fordel for de små og svake. Uten den sikkerhet som GATT gir, vil norsk eksport være fritt vilt i verden. Uten GATT ville vi ikke kunne hindre at land diskriminerte mot Norge. Derfor er det så viktig for oss at GATT-regelverket nå vil bli enda klarere og det kommer nye regler for løsning av tvister mellom land.

Noen frykter for at et nærmere samarbeid med andre europeiske land skal true det norske velferdssamfunnet. Andre er bekymret for at vi skal måtte slå av på vårt høye ambisjonsnivå i miljøpolitikken. Jeg tror vi vil få erfare at positive krefter i andre land har like stor vilje til å sikre sin egen og sine barns fremtid.

Det er lett å se at det ikke finnes noen lik modell hverken for velferd eller offentlig sektor i Europa. Bildet er preget av mangfold her som på en rekke andre områder.

Men selve ideen om velferd og sosiale ordninger som et offentlig ansvar står adskillig sterkere i Europa enn mange i Norden tror. Det er heller ikke slik at våre velferdsordninger er bedre på alle områder. En av de som har sammenliknet velferdsordninger i Europa er professor Stein Kuhnle. Han peker på at halvparten av EF-landene brukte en større andel av bruttonasjonalproduktet på velferdsformål enn Norge. Offentlig sektors rolle i samfunnet er et resultat av nasjonale og regionale særtrekk. Det er ingenting ved EØS-avtalen - eller et eventuelt EF-medlemskap - som endrer ved dette.

Hvordan vi fordeler og hvordan vi prioriterer vil være vår egen sak, enten det handler om EØS eller EF. Det er politiske beslutninger her hjemme som vil avgjøre kursen for det norske velferdssamfunnet.

I debattheftet for programrådslaget gjengis en undersøkelse som viser at svært mange nordmenn mener offentlige midler kan brukes bedre enn i dag. Det er en utfordring til oss: Hvem skal legge føringer for hvordan vi kan bruke pengene bedre? Her rører vi ved kjernen av nasjonal politikk. Verdiene, prinsippene og holdningene kommer på ny i sentrum. Hva skal være offentlig ansvar? Hvem slår ring om de svake? Hvem kommer i skuddlinjen når det skal effektiviseres?

Kampen om politisk innflytelse i vårt land handler om hvem som skal gi svar på disse spørsmålene. I den debatten skal vi være en førende kraft.

**

Ønsker vi å styrke den norske selvråderetten i en åpen verden må vi spørre oss: Hvordan sikrer vi oss styring og innflytelse der hvor avgjørelsene virkelig fattes?

Dette er et gjennomgangstema i partirådslaget og vi har viet bred plass til disse spørsmålene i debattheftet.

Gjennom 1980-tallet opplevet vi at mange av etterkrigstidens styringsvirkemidler ikke gav samme resultater som før. Vi så det i rentepolitikken, i kredittpolitikken og i arbeidet for å trygge sysselsettingen. På område etter område viser det seg at isolerte tiltak i ett enkelt land ikke gir de ønskede resultatene.

På 50- og 60-tallet var det slik at når nordmenn fikk mer å rutte med, så kjøpte de norske varer. Det førte til økt virksomhet og flere hender i arbeid i Norge. Men dette er langt vanskeligere i dag. Når Ola og Kari Nordmann får øket kjøpekraft, så bruker de ofte pengene på en måte som gir størst virkning på virksomheten utenfor Norge, enten de kjøper en japansk videospiller eller legger ferien til Syden.

Det har aldri vært mulig å stenge ute den teknologiske utviklingen ved hjelp av grensestasjoner. Mens det tok flere tiår før den industrielle revolusjon spredte seg fra England til kontinentet på 1700-tallet, tar det i dag bare måneder eller uker før en industriell nyvinning sprer seg fra kontinent til kontinent. Færre og færre produkter stammer fra ett enkelt land. I stedet er de sammensatt av komponenter fra ulike miljøer og i et industrielt samarbeid over landegrensene. Mange fagorganiserte verden over har fått stifte bekjentskap med dette - gjennom stadig større og mektigere multinasjonale selskaper.

På denne bakgrunn blir fagbevegelsens internasjonale arbeid så viktig. Vi må få klarerer frem det faglige interessefellesskap på tvers av landegrensene. EURO-LO blir et viktig talerør for de nasjonale fagbevegelsene i Europa, også den norske. Når bedriftene etablerer seg med avdelinger i flere land, må vi bygge ut et sterkere konsernfaglig samarbeid. I dag ser vi utviklingen av en sterkere trepartsdialog på europeisk nivå.

For Regjeringen har den løpende dialogen med LO vært av stor betydning i EØS-forhandlingene. Norge har vært en pådriver for å få den sosiale dimensjon klart forankret i avtalen, og vi kan si oss meget fornøyd med resultatet. Vi beholder våre standarder og faglige rettigheter, og får en ny anledning til å påvirke regelverket i hele EØS-området.

Dette er en debatt vi ikke er alene om, den står sentralt i hele Europa. Da den nederlandske statsminister Lubbers var i Norge i forrige uke fortalte han om den debatten som nå pågår mellom EF-landene. Lubbers la vekt på at EF er et mangfoldig fellesskap som bringer sammen mange ulike politiske tradisjoner. Like før jul ble EF-landene enige om å knytte seg tettere sammen i et nært politisk fellesskap. Men ingen ønsker at et slikt fellesskap skal sentralisere makt for sentraliseringens skyld. Derfor er landene enige om et overordnet prinsipp for det videre samarbeidet: Alle avgjørelser skal fattes nærmest mulig innbyggerne på det nivå der de best kan finne sin løsning.

**

I programrådslaget får miljøutfordringen stor oppmerksomhet. Miljøarbeidet blir et hovedansvar for internasjonal politikk på 90-tallet, ja det vil i seg selv bli en viktig drivkraft bak samarbeidet. For ikke på noe område ser vi bedre hvor skadelig delingen av Europa har vært. Utslippene fra Kola-halvøya kan bli like skadelige for oss, som utslipp i

vårt eget land.

Vi må stille kritiske spørsmål til hva slags økonomisk vekst vi kan akseptere. For det er jo ikke slik at materiell velstand er ensbetydende med livskvalitet. Men også her ser vi at nasjonale mål alene ikke er nok. Vi må se på hvordan vi kan bidra til et forpliktende internasjonalt samarbeid for å stanse miljø-ødeleggelsene. Hva vi får til i Europa er faktisk av avgjørende betydning for resten av verden, ikke minst for forholdet til den tredje verden.

Gjennom aktiv norsk innsats fikk vi det viktige føre-var-prinsippet og målet om en bærekraftig utvikling inn i EØS-avtalen. Det er faktisk første gang disse prinsippene nedfelles i et handelspolitisk avtaleverk. I EØS-samarbeidet vil våre eksperter, embedsmenn og politikere delta direkte i regelverksutviklingen. Da kan vi påvirke standarder som vil gjelde i hele 19-lands-området. Den sjansen må vi ikke la gå fra oss.

Under EFs møte i Nederland før jul ble det også tatt viktige miljøpolitiske avgjørelser. Målet om bærekraftig vekst i forhold til miljøet er tatt inn også i Roma-traktatens formålsparagraf, og føre-var-prinsippet er slått fast som en grunnregel for EFs miljøpolitikk.

***

Mange har pekt på at mens 1980-årene var tiåret for samlingen av det vest-europeiske markedet, så vil 1990-årene bli tiåret for politisk samling i Europa.

Siden 1989 er det de politiske samarbeidsspørsmålene som står øverst på EFs dagsorden. EF har tatt mål av seg til å spille en sterkere rolle i internasjonalt samarbeid. Europa er ikke lenger en arena for kappestrid mellom supermaktene. Etter den kalde krigen kan Europa selv ta styringen med sin politiske og økonomiske fremtid.

Europa vil ikke lenger stille i skyggen av supermaktene, men innta sin rettmessige plass som likeverdig partner. Europa har et ansvar utover seg selv, også i forholdet til den tredje verden har vår verdensdel et særlig ansvar. Europeiske språk snakkes i dag i alle verdenshjørner. Landene i den tredje verden vil også være tjent med at Europa tar på seg en viktigere rolle i globale spørsmål, og de vil være tjent med at de nordiske land i størst mulig grad er med på å forme europeisk utenrikspolitikk.

NATO-toppmøtet i november fant sted i en historisk brytningstid der den historiske motparten, Warszawa-pakten alt hadde opphørt å eksistere. Likevel har NATO en viktig rolle å spille. Alliansen over Atlanterhavet vil ha sin sterkeste rolle som organ for rådslag om hvordan vi kan skape sikkerhet i fellesskap med de nye demokratiene i Øst- og Sentral-Europa. De nye oppgavene blir å bygge broer mellom øst og vest. Man

gnir seg i øynene og kan knapt tro at det er sant. Finnes det noe mer talende bilde av den nye tid enn møter i NATO der de tidligere kommunistlandene deltar i drøftelser om fred og samarbeid?

Avviklingen av den kalde krigen har fjernet mye av grunnen til at en del land valgte alliansefrihet i etterkrigstiden. For land som Sverige, Finland og Østerrike er ikke lenger nøytraliteten et hinder for å gå inn i forpliktende europeisk samarbeid. Sverige og Østerrike har søkt om medlemskap i EF, og Finland vil ventelig gjøre det samme om kort tid. I forrige uke sa den finske statsminister i Riksdagen at et medlemskap i EF vil skape en sterkere utenrikspolitisk påvirkningskanal for Finland og øke Finlands betydning overfor de øvrige EF-landene. Landene søker mot EF-medlemskap for å få større innflytelse.

Denne utviklingen åpner helt nye perspektivet også for det nordiske samarbeidet. På denne bakgrunn har de nordiske statsministre bedt sine personlige representanter om å vurdere fremtiden for det nordiske samarbeidet dersom samtlige, eller flere land skulle bli medlem av EF.

Vi ser alle at sikkerhetstrusselen ikke lenger nærmest utelukkende er av militær karakter. Fremtidens sikkerhetsbilde vil avhenge av hvordan vi makter å tøyse rassisme, fremmedhat og vanskelige nasjonalitetsspørsmål. Trusselen mot våre samfunn kommer også fra narkotikahandel, terrorisme og organisert storkriminalitet. Dette er sivile oppgaver hvor forutsetningen for å lykkes er å samarbeide nært og forpliktende.

Freden er ikke sikret en gang for alle. Men bildet av et frontavsnitt ved jernteppet som delte Europa i to, må nå erstattes av økt oppmerksomhet mot situasjonen i Europas nærhet. Midt-Østen, Nord-Afrika, Jugoslavia og den usikre situasjonen i det tidligere Sovjetunionen krever ny oppmerksomhet når de europeiske landene diskuterer utenriks- og sikkerhetspolitikk.

Utfordringene krever diplomati, konfliktforbyggende virksomhet og megling. Vi må anvende føre-var-prinsippet i en aktiv fredsskapende virksomhet. Alle land har et ansvar.

Vi må selv bidra til at Norges sikkerhet blir en selvfølgelig del av Europa sikkerhet. Debatten om Europa sikkerhet blir ufullstendig om man skulle overse den gjensidige avhengighet mellom Norge og det øvrige Europa. Geografisk ligger vi i utkanten av det øvrige Europa, men politisk og strategisk ligger vi ikke i periferien. Vi er en del av det Europa som strekker seg fra Atlanterhavet til Ural, fra Svalbard i Nord til Middelhavet i Sør.

Derfor er det så avgjørende for oss at vi blir hørt. Vi kan ikke regne med at andre vil tale vår sak like godt som vi selv.

I Maastricht i Nederland før jul tok EF-landene avgjørende skritt i retning av en sterkere utenrikspolitisk samordning. Vestunionen - en organisasjon som har vært nærmest ubrukt siden midten av 1950-tallet - ble utpekt som en europeisk pilar i NATO og som et organ for EFs sikkerhetspolitiske drøftelser.

Dette betyr at viktige diskusjoner om utenriks- og sikkerhetspolitikk i Europa vil bli ført i en organisasjon som Norge ikke er medlem av. Dette stiller oss overfor en helt ny situasjon. Inntil nylig har vårt NATO-medlemskap gitt oss likeverdige adgang til alle sikkerhetspolitiske vurderinger og rådslag.

Vi hilser med glede den invitasjonen som møtet i Nederland sendte til NATO-land utenfor EF, deriblant Norge, om å bli assosierte medlemmer av Vestunionen. Et slikt assosiert medlemskap vil gi oss adgang til de møter som behandler spørsmål av sentral betydning også for Norge. Vi kan påvirke, men vi får ikke medbestemmelse. Derfor vil også et assosiert medlemskap innebære at vi kommer i en svakere stilling enn den vi hadde da NATO alene var stedet der våre allierte drøftet slike spørsmål.

Derfor blir vi ofte spurt: Er det ikke bare gjennom medlemskap i EF at vi kan oppnå full innflytelse og medbestemmelse i det europeiske samarbeidet om utenriks- og sikkerhetspolitikk? Jo, det er liten tvil om at det svaret må bli ja.

Samtidig er det klart at når Arbeiderpartiet skal ta stilling til om Norge bør søke medlemskap i EF, så er det helheten i vurderingene som vil bli avgjørende. Vi må søke den løsning som samlet sett er best egnet til å fremme Norges interesser, og som gir størst mulighet til å styre samfunnsutviklingen i tråd med våre verdier. Det er som sagt klare forskjeller på EØS-avtalen og et fullt EF-medlemskap. Noen vil mene at EØS-avtalen er tilstrekkelig til å ivareta våre nasjonale interesser. Andre vil mene at det er EF-medlemskap som vil tjene Norge best. Nå kan vi i rolige former og med respekt for hverandre drøfte svar på norske og europeiske utfordringer i dagens og morgendagens Europa.

Ett er sikkert. 1992 vil bli et merkeår i vår historie. Igjen er det holdningen til Det norske Arbeiderparti som langt på vei vil avgjøre Norges fremtid. Vi har aldri stått tilbake for å ta slikt ansvar. Partifeller - det er sammen vi må forme fremtiden.